

To víde solnčni žarki, in z néba naopík
Spusté se vanj v goščavo germónja in mladík;
Zamán se odmikáje, ne vé, ni kod ni kám,
Ko njih plamén ga kara: „prepozno te je sram!“

Bagréna rudečica obráz mu páli bléd,
Da kar oči povéša osramočéni cvét,
In ko za žarkom žarek mladóst mu je odžgál,
Pripôgne glávo sládko v zeléni plašč do tál.

A v jagodah spomín se nikdár ne zamorí,
Da ône cvet so gízdav popréršnje bíle dni;
Oblíče zagorelo prikriva vsaka še,
Ker solnčnega pogléda še vedno sram jih je.

Lujisa Pesjakova.

V vseh bédah upaj na Boga.

(Po „Smilji“ poslovenil I. T.)

V hervatskeji vási je živel kolár sè ženo in imel troje otrók. Slaba kóča, njivica in krava, to jim je bilo vse, kar so imeli.

Uže več let so živeli, če tudi siromašno, vendar srečni in zadovoljni. A ta njih sreča nij bila stalna. Strašna nevihta pride ter jim unčí vso létino; malo pozneje tudi njih kravica pogine za govéjo kugo, ki je grozovíto morila živino po vseh obližnjih krajih. Tako siromašna obítelj brez nobedne pomoči ostane baš pod zimo.

Ker ga nij bilo človeka, kateri bi jim bil kaj posódil v velikej bédí, treba je bilo prodati njivo. Uboga žena je delala po dnevi in po noči, da bi možu pomagala odverniti siromaštvo od hiže; a mož je bil neskerbljiv ter se nij dosti pekel za dolžnosti, katere ima gospodar. Rokodelstva se nij deržal, v cerkev nij hodil, in kar je bilo še najžalostneje, namesto dobrih naukov je otrokom dajal slab izgled.

Njegova izverstna, blaga žena je stvorila vse, da bi moža kreníla zopet na pravi pot; — a zaman. Delal je po svojej glavi, ne poslušáje njenih opomínov.

Uboga žena, vidèč, da je dolžna sama skerbeti za svoje otročiče, nategne vse síle, da bi jim dajala kruha, a to jej k malu izpodkoplje zdravje.

Zdaj pride še druga nevolja v hižo. Najmlajše dete obolí za vročinsko boleznijo. Skerbna mati, ki je po vse noči stregla dragej hčerki, dobode isto bolezen, in — umerli sta obé.

Pomislite otroci, kolika izguba je to bila obéma še živima otrokoma! Bila sta devetoletna bratec, blízneca (dvojčka), po imenu Peter in Pavel.

Nesrečna otroka, izgubivši mater, ostaneta brez nobedne tolažbe na svetu. Mati jima nij pribavljála samo potrebne hrane, nego prizadávala si je tudi, naučiti ja vsemu, kar je dobrega in lepega.

A njíju brezskerbni oča se skóraj utéši o izgubi krepostne žene in mlade hčerke. Zdaj je bil še nerodnejši nego li poprej, ter nij mu bilo niti najmanjše skerbí, poiskati si dela, s katerim bi hranil sebe in svoja otroka.

Tako mine nekoliko mesecev. Ne imejoč nikakoršnega posla, prodá kos za kosom od pohištva. Sosedí, videč lenuha, nîjso vprašali pón-jem, ostáveljši ga nesreči, katere si je bil sam kriv.

Ko prodá zadnje stvari, kar je še imel, zapiše se na vojsko ter otíde, ostáveljši mnogo dolžíčkov in nesrečna otroka, brez nobedne pomoči bivša.

Kaj bodeta ubogi siroti? Vsak ji je miloval; a sosedí, sami siromašni, nîjso ju mogli pod streho vzeti. Iz početka so jima pomagali vsi, a ta pomoč je bila od dné do dné slabejša ter naposled je vsa prestala.

Uboga otroka, vidèč, da nemata od nikodar podpore, nîjsta znala, kaj bi počela ni kam bi se déla. Po dnevi sta se klatíla po vasi, a prenočevala sta na necem pustem pôdu. Hrana jima je bila zeló siromašna, kajti da-si je bilo dosti usmiljenih ljudj, ki so jima daríli, vendar je bilo še več takih, kateri tega ali nîjso mogli ali nîjso hoteli stvoriti. Otroka sta od gládi tako izhujšala, da je bilo žalost videti.

Kakor sem uže povedal, bila sta blízneca, a vendar zeló različnih duševnih svojstev. Peter je bil mnogo bistrejšega uma in krepkejše volje, nego li Pavel, ki se je bil po očetu vergel, in verhu tega je bil tudi zeló delomerzen.

Vsak večer je Peter lépo pokleknil in zahvalil Bogú, da ga je ta dan ohranil čverstega in zdra-

„Ne umejem, čemú bi se umival,“ odgovorí bratu; „vse jednako je, ali sem čist ali ne; kdo mene gleda? Umazano lice bolje prístoji siromašnim kerpam, v katere sem zavít, nego li umito. Samo da bi imel jesti, vse drugo me nič ne skerbí.“

„Oh! Pavel, mislíš li, da bodeš menj gladen, ako bodeš nesnažen? Če tudi sva preuboga, da bi imela čestito obleko, vendar ne moreva zaradi tega pozabiti snage, ináče utegneva izgubiti zdravje, česar bi sama bila kriva. A zdravje in krepost je največje blago, katero treba da čislava, osobito midva, ki nemáva ničesar družega na svetu.“

Tako sta živela, dokler jednoč za jutra ne srečata tujega tergovca, ki nîj znal pota preko vasi v mesto. Peter se mu takój ponudi za vodníka, ter ga spremi do vélike ceste.

Tergovec se gredoč razgovarja s Petrom ter skôraj ugane žalostno bitje osamélih otrok. Na razstanku mu podarí desetico, svetujôč, da bi z bratom šel v bližnjo graščino, kjer imajo mnogo lepih vertov, da zatorej lahko dobode kaj dela. Ta svèt je Petru ugajal. Zahvalivši dobremu tergovcu na podarjeni desetici gre k pekárju kupovat kruha sebi in svojemu bratu. Kruh in čista voda bližnjega studenca jima je bila hrana tega dneva. Zeló sta bila srečna gladna otroka.

Ko se zmračí, nemata kje nočiti, baš ta dan se je bil poderl stari pòd, v katerem sta do zdaj nočevala; zategadelj ukreneta ostaviti domovíno ter odpotovati kam dalje po svetu. Ne premišljáje za dolgo premim potem pomérta na graščino, katero jima je tergovec nasvetoval. Peter se je terdno nádejal, dobiti dela, a Pavel je mislil, da mu nikjer ne more biti slabéje, nego mu je uže zdaj.

Bivša preko mosta pri vasi ozreta se poslednjič nazaj v svoj kraj, kjer sta nekedaj z roditeljema živela srečna in zadovoljna. Sè solznima očíma sta potovala, ne vedôč, kje prenočita. Uže pozno po noči prideta do neke stare zídаницe (kletí), od vseh straníj odperte. V temnem kotu najdeta slame, na katero padeta, trudna, od daljne hoje, ter zdajci mirno zaspita drug poleg drugega.

Jutredan se zgodaj prebudita, ker solnčni žarki so baš ná-nja sijali skrozi raztergano streho. Hladni zrak in čisto nebo sta naznanjala krasen dan. Peter poklekne, kakor vsako jutro, hvalèč Boga, ka ga je ohranil tudi to noč, in prosèè ga nove pomoči. Pavel, gladen ter nejevoljen, zasméje se bratu, govoreč: „ako bi vedel, da mi dobode molítev dober zájutrek, tudi jaz bi mólil!“

Tako otídeta; a gladna jameta k malu gledati, kam bi pri cesti sédla počivat. „Kaj tukaj delata, otroka?“ oglasi se krepek moški glas tam izza ceste. „Počivala bi rada, ker sva daleč prišla. Domá sva tam iz óne vasí, ki je za berdom.“

„A to nijsta denes od tamkaj prišla?“
 „Ne, odšla sva bila uže sinoči ter sva nočila v starej zídanicí, blizu od tod.“
 „Uboga otroka!“ reče kmet. „A sta li uže to jutro kaj jedla?“
 Otroka ne odgovorita ničesar, a solzé jima očí zalíjò.

„Vidim, da nijsta še jedla!“ reče usmiljeni kmetič. „Zeló se mi smilita. Kako sta bleda in sterhla! Evo, píjta malo mleka! Žal mi je, ka nemam vama ničesar drugega dati.“

S temi besedami jima ponudi posodo mleka, da se napíjeta. Dobrega kmeta je zeló veselilo, ko je videl, kako je mleko okrepčalo uboga otroka. Potem ju vpraša, zakaj li sta šla iz domače vasí, in kje jima sta roditelja.

„Roditelja sva izgubila,“ odgovori Peter žalosten, „a ker nijsva imela o čem živeti, ostavila sva domač kraj, da si drugjé poiščeva kruha.“

„Še premajhena in preslaba sta delati,“ odgovori kmet.
 „Vendar bi delala rada, ako bi nama kdo hotel dela dati,“ reče Peter.
 „Če rad delaš, to je prav in lepo.“

„Rad delam, rad! Pokojna mati mi je često rékala, da vsak človek je dolžen koristiti drugim, kolikor mu dadé njegove moči.“

„Prav ti je rekla tvoja blažena mati. Žal mi je, ka nemam vama kacega lehkega dela; a vendar utegnem svetovati. Ne daleč od tod je bogat graščak,

Germovnik po imenu. Ta potrebuje v svoje verte mnogo otrok vajinih let. Upam, da vaju prime v službo, ker je dober in zeló usmiljen človek. Hitita k njemu in skoraj prideta do graščine. Z Bogom!“

„Z Bogom! Lepa vam hvala na mleku!“ rečeta otroka ter otideta.

„Oh, kako je bilo dobro mleko!“ izpregovori Pavel, ko gresta po cesti. „In kako zahvalna treba da sva blazemu človeku!“

„Dakako!“ odgovori Peter, „a ne smeva pozabiti, da je najprej zahvaliti Bogu, kateri nama je poslal tako dobrega moža. Zdaj vidiš, da je prav govorila naša mati, ki je nama toliko krat rékala, da naju ne ostavi nebeski oča.“

Pavel, ki nij bil vsega zloben, umeje resnico materinih besed, poklekne prvič poleg brata in zahvali višnjemu Bogu na dárú, kateri jima je prišel tako iz nenada. Skóraj potem dospéjeta do graščine. Bil je res lep, od vseh straníj s krasnimi verti opasan kraj. Nij bilo težko zvedeti za Germovnika; a nekak čuden strah je njíju bil, ko sta pomislila, da bode treba stopiti pred neznanega gospoda.

Deček, katerega sta dobila v vertu, cvetice sadečega, odvêde ja k svojemu gospodarju.

Otroka mu ob kratkem povesta, kako se jima godí, ter molčé pričakujeta odgovora. Gospod Germovnik reče, da ima uže več otrok, nego jih je treba, ali ker sta takšna siromaka, da ja vzame k sebi, ako bodeta mogla kako vertno delo opravljati. „Premlada sta še,“ reče, „ne bode mi od vaju posebne koristi; ali,“ oberne se k Pavlu, „kako je to, da si ti tako neumít, a tvoj brat ima lice in roci snažni?“

Pavel se zarudí od sramote, kakor kuhan rak, ter ne reče ničesar. Peter bi rad brata kako kaj branil, a niti on se ne derzne govoriti neresnice.

„Vidim, kaj je to. Jeden od vaju je len in delomerzen ter s tega tudi umazan. Zatorej ne moreta imeti oba jednacega posla. Ti Peter, ki nosiš lepi, čisti roci, obiral bodeš ovočje in tergal cvetíce, a ti Pavel grede trébil kámenja in plevéla.“

Pavel bridko zajoka, slišèč, da se bode ločiti od ljubega brata. Dal bi bil Bog vé kaj za to, ako bi se bil poprej umil v potoci, kakor brat Peter. A zdaj je bilo prepozno kesati se; treba je bilo iti v vert, kjer sta delala ves dan, ločena drug od drugega. Z večera, zopet skupaj bivša, objemala in radovala sta se, da se je gospodu Germovniku milo stvorilo in je ukrenil, popraviti nevoljo ubozih otrok, ako se bodeta dobro vladala tudi po sedáj.

Gospodar Germovnik plača, kar sta zaslužila, dá za večerjo prinesiti kos mesa in kruha ter jima odméni posteljo v podu, polnem sená, kjer sta zavita v dobre ruhe verlo sladkó počivala.

Od tega dne Peter uže nij sam opravljal večerne in jutranje malitve; tudi Pavel, upoznavši dobroto in milost božjo, klečal je vselej poleg njega.

Jutredan opazi gospodar Germovnik, da ima tudi Pavel čisti roci, kakor Peter. Zadovoljen ukaže, naj bodeta po sedáj oba delala v istem vertu. Ta dobrota ja tako razveselí, da se zarečeta, s pridnostjo in lepim vladanjem gospodarju vedno delati veselje. Za nekaj dníj potem jima je šlo vsako delo verlo dobro v spéh in Pavel nikdar nij tožil, da ima preveč posla.

Skóraj sta si prihranila toliko, da si kupita novo obútal in čedno obleko.

Njiju bleda in upadla lica so bila zopet okrogla in rudeča, da je bilo veselje videti.

Tako mineti dve leta. Zdaj gospodar Germovnik oba pošlje v učilnico. Peter se je verlo dobro učil, a Pavel nij kazal toliko volje do nauka, nego rajši se je bavil s cveticami in mladim drevjem; odvádil se je vseh nekedanjih slabih običajev in bil moder, pošten deček.

Pobožen in priden ter na vsako stran vreden zadovoljnosti gospodarjeve, čutil se je Pavel vsega srečnega. Tako sta osaméla otroka bila po skerbi plemenitega graščaka verla mladeniča, dika vsej okolici. Gospod Germovnik nij imel niti otrok niti svojih ljudij, zato je pazil Petra in Pavla, kakor bi mu bila rodna sinova. A tudi ta dva sta si mnogo prizadevala, stvoriti vse po njegovo.

Gospodar izroči Petru gospodarstvo vsega svojega imetka; a Pavel, ki je bil vertnik na glásu po vsej okolici, prevzame nepremično blago pod svojo skerb.

V tej velikej sreči mladeniča nijsta bila veličáva niti sta pozabila zahvalnost k svojemu dobrotniku.

Jednóč sta brata sedela poleg svojega gospodarja, kateri uže zeló star in slab, pri mizi slonèč zadremlje. Peter, gledajoč ga z nežnima, zahvalnima očima, izpregovori:

„Nikoli ne moreva biti dovolj zahvalna svojemu plemenitemu dobrotniku!“

„Tudi jaz tako sodim,“ reče Pavel. „Serce se mi širi od velike sreče, kedar pomislim o vsem, kar je nama stvoril, — nama ubogima prosjakoma, ki sva bila osaméla in prezirana mej vsemi ljudmi. A nadejem se, da se naju oča zopet verne v domač kraj, kesáje se poprejšnjega življenja. Midva bi zdaj mogla, bodi Bogu hvala, pripraviti mu prijetne stare dni. To je vse, česar nama še nedostáje k doveršenej sreči, a Bog nama utegne tudi to željo izpolniti.“

„Tako je prav, otroka!“ izpregovori v tem trenutji gospod Germovnik, slišavši njiju razgovor. „Upajta zmirom na Boga, kajti on rad ustreza pravičnim željam ónih, kateri se mu priporočajo.“

Sila kola lomi.

V razterganej koči slovenske vasíce je bédna obitelj (družina) živela v velikej stiski. Napósled jim ponestane (izmanjka) tudi ovsénega kruha, a pomoči se nij bilo od nikodar nadejati. Terdoserčni pekár, kateremu so bili do deset goldinarjev dolžni, uže nij hotel dajati kruha, dokler se mu dolg ne izplača do zadnje trohe.

Oča je gledal ženo in mnogo drobnih, od gládi toličko da ne umirajočih otrok, a nikjer nij bilo ni drobtinice kruha, da bi jo ptica pobrala. Bridke solze njegove žene in otrok so mu segle globoko v serce.

Vsa brezupna zdaj začne mati nagovarjati očeta:

„Predragi mož! hočeva li roci križem deržèč gledati, kako ljubi otroci nama od gládi merjó? Ali jim je Bog zato dal življenje, da od lakote poginejo? Vidiš, kako so jim lica upádlá ter da jim je mertvaška bledóst na obrazu.